

Virserums hembygdsblad **1/16**

Gårdarna i kyrkbyn 1 – Mellangården-Holmen

I slutet av 1800-talet var bebyggelsen i socknen koncentrerad till de olika byarna. I själva kyrkbyn fanns endast ett fåtal hus och några affärer. Kyrkbyn dominerades istället av de fyra stora gårdarna som brukade stora arealer mark och som också hade en omfattande djurproduktion och därav också större ladugårdar. Fastighetsbildningen i kyrkbyn var också uppbyggd på dessa fyra gårdar. En fastighet som låg på mark som tillhörde Mellangården benämndes därför "Virserum No 1" och exempelvis "Brohult" (vilket var det första namnet på Storgatan 36). Virserum No 2 var Länsmansgården, Virserum No 3 var Fräsegården och Virserum No 4 var Prästgården.

Virserum No 1 kom så småningom att kallas för Holmen, förmodligen därför att huvudbyggnaden låg på en holme omfluten, som den var av Virserumsån. Just tillgången till vattenkraft var orsaken till den första industrialiseringen i Virserum.

Men det var inte bara själva holmen som tillhörde Virserum No 1 utan också betydande markområden i kyrkbyn. Dessa inköptes av Virserums municipalsamhälle 1936 för 65.000 kronor, ett mycket förmånligt pris. Tomterna såldes sedan vidare till virserumsbor för uppförande av bostadshus. Detta beslut var således en klok investering som bidrog till utvecklingen av Virserums samhälle.

Många förknippar nog Holmen med själva huvudbyggnaden och det som senare skulle bli Hotell Strömsholmen. Från början var själva huvudbyggnaden ett gammalt, grått, timrat hus i två våningar som ägdes av familjen Larsson. Senare övergick gården bl.a. till kassören August Petersson, som byggde om huset med ytterligare ett par våningar och stor tvåvånings glasveranda. Kassör Petersson bodde själv i huset men efter honom blev det disponenten Oscar Edv. Ekelund som bebodde fastigheten.

Arvid Sandell startade Hotell Strömsholmen år 1932 och byggnaden fungerade som hotell fram till 1965. Men redan 1945 hade Folkets Hus-föreningen köpt själva området och planerade att bygga ett nytt Folkets Hus där. Planerna kunde aldrig förverkligas och efter hotellets nedläggning förföll byggnaden. Den revs slutligen 1973.

Virserums hotell

Bland alla intressanta föremål i Hembygdsföreningens arkiv finns ett stort antal fotografier. De kända Virserumsfotograferna Karl Holmér och Reuben Nelson har alla sina glasplåtar och fotonegativ donerade till arkivet men här finns också många andra privata fotografier sparade. Den här gången visas några fotografier på det som en gång i tiden var Virserums gästgiveri och senare Virserums hotell och slutligen Westrings herrekeping.

Huset uppfördes 1888 av Jonas Petter Jonsson på Frälsegården. Från början inrymde huset endast hyreslägenheter men senare tillkom den järnhandel som syns på fotografiet ovan. Det var Gustafsson & Karlssons affär som existerade några år. Karlsson flyttade sedan till Målilla där han också öppnade en järnhandel.

Emil Hesse-Tiberg blev senare ägare till fastigheten och från 1899 förlades Virserums skjutsstation till hans byggnad. I entreprenaden ingick också rätten att servera malt-drycker till de resande. Efter Hesse-Tiberg kom ett par kortvariga ägare till gästgiveriet

innan Bengt Magnus Jönsson övertog rörelsen. I samband därmed namnändrades verksamheten till Virserums Hotell (även om många virserumsbor fortfarande säger Jönssons hotell). Från 1940 var det B M Jönssons son – Bengt Jönsson – som övertog rörelsen. Sedan denne avlidit 1949 köptes huset av Arthur Westring.

Arthur Westring hade drivit en speceri- och diversehandel på Storgatan 10 (där Arnold Edvardssons park nu är belägen). Successivt hade dock försäljningen av herr- och gosskläder ökat. När Jönssons fastighet blev ledig köpte Westring fastigheten och efter en total ombyggnad flyttade han över sin försäljning av kläder till den nya lokalen. Ombyggnaden innebar bl.a. att glasverandan togs bort och ytterligare en våning byggdes till. Byggnaden inrymmer i dag en cykelaffär.

Tönshults by

I Hembygdsföreningens arkiv finns mycket material om de olika byarna runt Virserum. Som exempel kommer här lite information om Tönshults by, som ligger ca 7 km söder om Virserum. Strax söder om byn ligger socknens högsta punkt 233 m. över havet. Till byn hörde en skvaltkvarn i en bäck söder om Tengelsjön. Storskifte ägde rum 1804.

Tönshults by bestod ursprungligen av tretton gårdar. De sex gårdarna i Tönshult no. 2 köptes i mitten av 1800-talet och sammanslogs till en enda gård, vanligen kallad Tönshults herrgård. Gårdens areal var 1 425 ha, vara 75 ursprungligen var åker. Till gården hörde 10 torp. Dessa har senare lagts till gården. Gården har under årens lopp bytt ägare flera gånger och några av dem har ägnat sig åt en hård skogsavverkning. Till gården hörde också en vattensåg vid sjön Gåpen, nu riven. Tönshult no. 1 bestod förr av sju gårdar.

I Tönshult bedrevs under slutet av 1800-talet en omfattande möbeltillverkning vid fyra mindre verkstäder. Där tillverkades främst stolar av ek. I de gamla husförhörslängderna

är snickare, svarvare och bildhuggare vanligt förekommande yrkesbenämningar. Många av dessa yrkesmän hade flyttat till Tönshult från andra orter i hela Sverige.

Virserums polis

Virserums första polisbil anlände 1965. Här ses poliserna Åke Össmar och Hilding Johansson framför nyförvärvet bredvid den nyuppförda polisstationen i Klubban.

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING
Bli medlem genom att betala in 100 kr på bg 5241-0263.